

Dupuis, sua solummodo impietate notus, ex nominibus quibus duodecim signa zodiaci nostri appellantur, probare intendit illum saltem a 15,000 annis inventum fuisse. Sed quantum illud systema sit obscurum, arbitrarium, solidis principiis destitutum, temerarium et falsum, non difficile periti ostendunt. Nemo ei nunc adhæret. Vide adhuc *la Bible vengée*, et præsertim *Annales de philosophie chrétienne*.

« En voilà sans doute autant qu'il en faut, ait *Cuvier*, » p. 281, pour dégoûter un esprit bien fait de chercher » dans l'astronomie des preuves de l'antiquité des peuples ; » mais quand ces prétendues preuves seraient aussi certaines qu'elles sont vagues et dénuées de résultat, qu'en » pourrait-on conclure contre la grande catastrophe dont » il nous reste des monuments bien autrement démonstratifs ? Il faudrait seulement admettre, avec quelques modernes, que l'astronomie était au nombre des connaissances conservées par les hommes que cette catastrophe » épargna (*Disc. sur les Révol. du globe*). »

Susplicari licet cum *Cuvier* fabulosos annales Chaldæorum, Indorum et Ægyptiorum communem habuisse originem, siquidem apud illos populos quædam observatur identitas quoad substantiam : fabulæ circa deorum et hominum existentiam præteritam semel contextæ, ab una regione in aliam cum novis erroribus transire potuerunt.

Obj. 2°. Ex Gen. IV, 14, dixit Cain : *Omnis qui invenerit me occidet me*. Unde sic : hæc verba supponunt Cainum tunc non fuisse solum cum Adam et Eva ; atqui tamen ex narratione Moysis, Cain post mortem Abel erat solus in terra cum Adam et Eva : ergo.

R. 1°. *Nego maj.* Etiam si enim Cain tunc fuisset solus in terra cum Adam et Eva, hæc tamen verba proferre potuisset, tum respectu futurorum suorum fratrum, qui ex Adam et Eva forte nascituri erant, tum respectu priorum liberorum, tum etiam respectu bestiarum terræ, quæ illum occidere poterant.

R. 2°. *Nego min.* Scriptura quidem alias non designat personas præter Adam, Evam, Cain et Abel, sed perperam

inde concluderetur alias tunc non exstitisse ; ordinariæ enim Scriptura primogenitum duntaxat patriarcharum nominat, cæteros vero et filios et filias ad summum generali modo designat : possibile est ergo, imo et probabile, alios tunc exstitisse liberos ex Adam, et forte ex ipsismet Cain et Abel natos. Ergo.

ARTICULUS QUARTUS.

DE CÆTERIS VETERIS TESTAMENTI LIBRIS.

Præter quinque Moysis libros, de quibus sub nomine Pentateuchi tractavimus, quadraginta alios in Veteri Testamento numerant catholici, nempe libros *Josue*, *Judicum*, *Ruth*, *quatuor Regum*, *duos Paralipomenon*, *duos Esdræ*, *libros Tobie*, *Judith*, *Ester*, *Job*, *Psalmorum*, *Proverbiorum*, *Ecclesiastæ*, *Cantici canticorum*, *Sapientiæ*, *Ecclesiastici*, *quatuor majores Prophetas*, *Baruch* cum *Lamentationibus Jeremiæ*, *duodecim minores Prophetas* et *duos priores libros Machabæorum*. In omnibus libris istis pretiosa reperiuntur monumenta in gratiam religionis Judaicæ ; valde igitur nostra interest scire cujus sint auctoritatis. Itaque sit

PROPOSITIO.

Cæteri libri Veteris Testamenti omni fide sunt digni.

Prob. Illi enim libri omni fide sunt digni, si sint authentici, veri et integri : atqui cæteri libri Veteris Testamenti sunt authentici, veri et integri.

1° *Sunt authentici*. Publica enim et constanti traditione semper habiti sunt ut authentici, id est, eorum auctorum quibus attribuuntur, et eo saltem tempore scripti ad quod referuntur ; omnes plus minusve pertinent ad statum populi, sive religiosum, sive civilem et politicum, in summa veneratione semper custoditi sunt, et a diversis auctoribus exarati, diverso genere compositi ; alii videlicet sunt historici, alii prophetici ; alii continent sententias, alii cantica, alii vitam privatorum ; alii ab aliis pendent, se invicem

supponunt; et tamen, non obstantibus tot diversitatibus, perfecte sibi concordant. Porro tales libri nunquam supponi potuerunt, et, licet auctores aliquorum non noscantur, nihilominus certum est illos eo tempore ad quod referuntur fuisse scriptos, ac proinde sub eo respectu vere authenticos esse. Ergo 1°.

2° *Sunt integri.* Nam publici erant, cultu religioso servabantur, ubique erant sparsi, apud sacerdotes, magistratus et populum: impossibile est autem omnes hujusmodi libros fuisse simul et eodem modo adulteratos. Ergo 2°.

3° *Sunt veri.* Veri sunt enim, si eorum auctores non fuerint decepti nec deceptores: atqui non fuerunt decepti nec deceptores. 1° Non fuerunt decepti; referunt enim facta publica, omnibus sensibus obvia; tradunt morum præcepta evidenter vera et sancta; edunt prophetias quæ suum semper apprime consequuntur effectum: atqui hæc omnia probant illos non fuisse deceptos. 2° Non fuerunt deceptores. Nam 1° omnes sinceritatis characteres præ se ferunt, *ut unicuique legenti patet.* 2° Facta quæ narrant sunt publica et præsentia, sibi et cum præcedentibus concatenata: at impossibile est circa hujus generis facta decipere; qui enim talia facta impudenter supponeret, non nisi contemptum et derisum sibi acquireret: atqui prædictorum librorum auctores summam venerationem e contra sibi conciliaverunt: ergo 3°, etc., aliunde, etc. Ergo.

Judæi non agnoscunt ut canonicos libros Sapientiæ, Ecclesiastici et Machabæorum, saltem illud controvertitur; item protestantes duos Machabæorum libros rejiciunt. Has speciales controversias hic non aggredimur, quia his libris ad demonstrandam veritatem religionis Judaicæ non indigemus.

CAPUT SECUNDUM.

DE DIVINITATE RELIGIONIS JUDAICÆ.

Religio Mosaica non potest esse vera quin eo ipso sit divina, quia exhibetur tanquam immediate et supernatu-

raliter a Deo proveniens: vel ergo supposita sunt facta quibus innitur, et tunc est falsa; vel certa sunt, et tunc vera est ac divina; sed *probavimus* verissima esse facta quibus innitur: ergo certum est illam esse divinam. Pro majori tamen hujus veritatis explicatione, sit

PROPOSITIO.

Divina est religio Mosaica.

Prob. Ex probatis in prima hujus tractatus parte, divina est illa doctrina quæ non est evidenter absurda aut falsa, et aliunde veris miraculis et prophetiis confirmatur: atqui talis est religio Mosaica.

1° Non est evidenter absurda aut falsa, est e contra evidenter pura, sublimis et sancta. Moyses enim Deum exhibet unicum, æternum, immensum, infinite bonum, omnipotentem, purissimum spiritum, totius orbis conditorem et moderatorem, malos pœnis et bonos præmiis afficientem, quibuscumque perfectionibus exornatum, talem, uno verbo, qualem ipsa ratio demonstrat, et qualem ipsi deistæ eum esse profitentur. Dogmatibus istis sublimioribus eximia de moribus addit præcepta; docet namque Deum esse totis viribus diligendum, grates ipsi persolvendas, proximum esse amandum, et opem ei ferendam; furta, cædes, odia, avaritiam, fornicationem, adulterium, prava desideria et quæcumque sunt mala vel inhonesta prohibet. Denique decem Decalogi præcepta, quæ regulas morum summam complectuntur, et quæ, fatentibus deistis, eximia sunt et rationi conformia, tradit tanquam legem abbreviatam et omnium captui accommodatam: atqui talis doctrina, nedum sit evidenter absurda aut falsa, manifeste est pura, sublimis et sancta, imo eo ipso divina est; Moyses enim natus erat in Ægypto, fuit educatus inter Ægyptios, crocodilorum et plantarum adoratores; ea vivebat ætate qua tot apud varias gentes erant deorum monstra, tot acerbitates erga proximum et præsertim erga servos exercebantur, tot fedissima vitia publice et universim apparebant: his autem positis, tantum abest ut